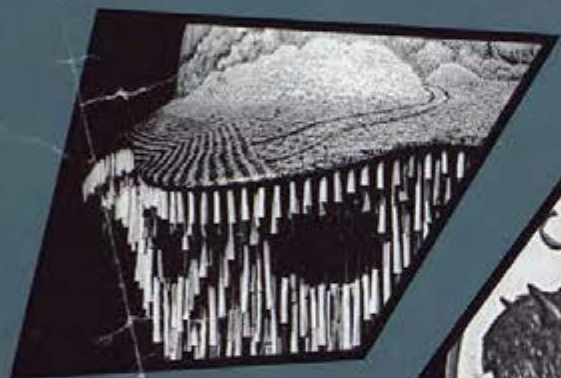
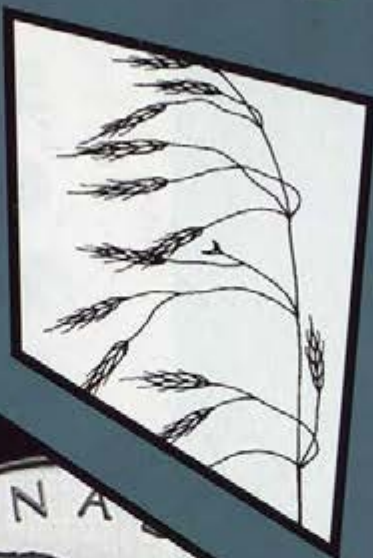

ДО ЗУСТРІЧІ

В МАНІТОБІ

З бібліотеки ЮНАК-а 2/97
До Зустрічі в Манітобі
Yunak Supplement 2/97
ISBN 0044-1384
Ціна : \$4.50

Редакція
пл. сен. Оксана Закидальська

Мистецьке оформлення і макет
ст. пл. Данило Луців

Рисунки
ст. пл. Маркіян Микитюк

Адреса редакції
Yunak
2199 Bloor Street West
Toronto, ON
M6S 1N2
Canada
Fax: (416) 763-0185

Адреса адміністрації
Plast Publishing
144 Second Ave.
New York, NY 10003
USA
Fax: (212) 475-6960

1 ПРИВІТ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАТОРІВ ЮМПЗ

2 СИМВОЛІКА І РЕГІОНИ МАНІТОБИ

4 БІЗОН НА МОНЕТАХ

5 ІНДІАНСЬКА КУХНЯ

6 ТВАРИНИ ПРЕРІЙ

7 КВІТИ І ТРАВИ ПРЕРІЙ

8 СОРОЧИНКА МАНІТОБСЬКА

9 ШУКАЙСЛОВО

10 ФЕСТИВАЛЬ ФОЛКЛОРАМА

12 ПІОНЕРСЬКА ГРА

14 ЦЕРКВИ МАНІТОБИ

16 ПРО ДВОХ МИСТЦІВ МАНІТОБИ

18 ЧИ ВИ ЗНАЛИ, ЩО...

19 ЗБИРАЙ СВІЙ ВИРЯД НА ЗУСТРІЧІ!

20 ТВІЙ ГОРОСКОП НА 1998 РІК

22 ПРО ПАМ'ЯТЬ І ПРИЗВИЩА

24 РІЗНЕ

Дорогі юначки, юнаки і виховники!

Зустріч – слово, яке викликає в нас багато асоціацій.
Зустріч – спільне таборування;
Зустріч – переживання;
Зустріч – нові друзі, нове товаришування;
Зустріч – святкування; і
Зустріч – привітання...

Літом 1998 Манітоба тепло привітає Вас усіх на
Ювілейній Міжкrajовій Пластовій Зустрічі –
ЮМПЗ'98 біля Вінніпегу.

Манітоба – природне місце зустрічей. Це там, де
зустрічаються шляхи зі сходу і заходу Канади. Це
перехрестя континенту. Це місце, де краєвид такий
безкрай, що небо наче зустрічається з землею. Це
місце де щоденно зустрічаються і живуть культури й
люди різних континентів. Це місце зустрічі й життя
багатьох українців.

Тут буде для Вас захоплююче таборування,
зворушливе переживання і врочисте святкування
50-ліття Пласту в ЗСА і Канаді.

Приїжджайте всі! Просимо в гості!

СКОБІ!

До зустрічі в привітній Манітобі!

пл. сен. Софія Качор
Голова Організаційного Комітету ЮМПЗ '98

Позначіть на своєму
календарі дати

ЮМПЗ '98

29 липня

до

серпня **9**

1998

Щоб познайомити Вас із
Манітобою - провінцією
Канада де відбудеться
ЮМПЗ '98 - пропонуємо
Вам спеціальне число 3
бібліотеки ЮНАК-а в
якому інформації про
Манітобу і зайняття, які
Вам допоможуть почати
думати про ЮМПЗ'98 і
плянувати Вашу участь у
Зустрічі.

СИМВОЛІКА МАНІТОБИ

М
А
Н
І
Т
О
Б
А

МАНІТОБА - назва походить із індіанського слова *Маніту-боу* яке значить *Тіснина Великого Духа*. Манітоба стала частиною Канади 15-го липня, 1870.

Интернет:
<http://www.gov.mb.ca>

Провінційний птах
Велика сіра сова
(Great gray owl)

Великого розміру - самець доходить до 75 см. а самиця до 85 см. величини. Північний птах який живе у лісах смереки і ялиці. Ість лісових гризунів. (Сови тільки м'ясоїди; ніколи не їдять рослинності).

Автомобільні плитки
Манітоби мають напис *приятна провінція*. Манітобці - люди відкриті і доброзичливі. Вони походять із різних кутків світу і мусіли навчитися жити в згоді.

Населення

1,13,898

Площина

650,078 км²

Столиця

Вінніпег

Провінційний щит
Хрест св.Юрія і бізон на скелі.

Провінційна квітка
Крокус прерій
(Prairie crocus)

Квітка ранньої весни, часто видно як пропихається скрізь сніг. Квіт кольору від ясно фіолетового до синьо-пурпурового, покритий волоском. Вибрано як провінційну квітку голосуванням по школах.

Провінційне дерево
Сиза Смерека
(White Spruce)

Смерека росте рівно і високо, звужуючись при вершку. Галузки горизонтальні, часто никнуті. Шпильки розміщені в компактній спіралі довкола прутика. Східні смереки (між ними і Сиза Смерека) ростуть в північних лісах східної Канади аж до Манітоби.

ПРИРОДНІ РЕГІОНИ

Прерії (prairie)

Сільськогосподарський регіон провінції, колись покритий високою степовою травою. Тут росте пшениця і різне зерно. Родючу землю називають канадці українською назвою *chernozem*. Тут знаходиться майже вся людність Манітоби, її господарське і культурне життя; Ріки Ред і Ассінібойн, озера Вінніпег, Манітоба і Вінніпегосіс. Родюча низовина - колишнє дно льодовикового озера Агассіс. Довгі і суворі зими але тепле літо (температура в липні + 21C).

Північна рівнина (Boreal Plain)

Холодніша і мокріша частина провінції; тут знаходяться багато провінційних парків. Природа - лісостеп.

Північний щит (Boreal Shield)

Частина Канадського Щиту (*Canadian Shield*), вкрита шпильковими лісами. Тут знаходяться мінеральні багатства і лісова промисловість. Має типово льодовиковий краєвид - багато озер, багон, голих скель

Тайга

Тайга міняється на тундру, де майже нема ні дерев ні людей.

Низовина

Гудзонової Затоки

(Hudson Bay Lowland)

Мокрий клімат, майже нема дерев. Багато водних птахів, зокрема канадських гусей.

Ріки і озера

Ріки Манітоби стікають в Гудзонову Затоку (північні прямо, а південні через озеро Вінніпег). Ріка Ред, яка пливе на північ з Америки, часто виливається. В 1950 році белика повині а остання, на весну цього року. Манітобу називають землею 10,000 озер. 1/6 провінції покрита озерами. Найбільші озера: Вінніпег, Вінніпегосіс і Манітоба.

КАНАДА

БІЗОН

Індіани і бізони

Науковці припускають, що колись було від 45 до 60 мільйонів бізонів на преріях. Вони споживали степові трави і, коли з'їли траву в одній околиці, стадо бізонів посувалося далі. Індіани прерій жили з бізонами ціле своє життя. Бізони давали індіанам майже все потрібне до життя. Індіани їли м'ясо бізона; зі шкіри робили одягу, шатра, сідла, щити, мокасини, паски і всякого роду торби. З костей бізона виробляли ножі, стріли, лопати і лижви. З рогів – ложки і кохлі, кубики і, навіть забавки. З волосся можна було зробити шнури, а з копит – клей. Індіани жили в гармонії із своїм оточенням і використовували його тільки на те, що було їм потрібно. Коли європейці привезли коло 1730 року на прерії коні, пізніше і рушниці, полювати на бізонів стало багато легше і ця гармонія перервалася. А коли європейці самі почали полювати на бізонів, їх стало щораз менше і в 1889 році бізони майже зникли з прерій Манітоби. Сьогодні в Манітобі їх залишилося тільки кілька малих стад (одна з них знаходиться в *Riding Mountain National Park*). Бізон далі залишився символом Манітоби.

Монети з бізоном

В липні 1997 *Royal Canadian Mint* випустили нову серію платинових монет із бізоном на зворотному боці (на головному – голова королеви). Монети на 99.5% з платини. У серії є чотири монети: \$300, \$150, \$75 і \$30. Дизайн на \$150 монеті дуже подібний до того, який був на американських 5¢ монетах (т.зв. *buffalo nickel*) із бізоном і головою індіанця. Ця монета була в обігу від 1913 до 1938 року.

Інтернет:

<http://www.rcmint.ca>

ІНДІАНСЬКА КУХНЯ

Пеммікан (Pemmican)

Пеммікан це був спосіб підготовки м'яса бізона. М'ясо різали на тоненькі куски, які вішали на кілки, щоб сушилися на сонці. Висушене м'ясо били камінними молотками аж воно перетворилося в порошок. До побитого м'яса додавали дикі черешні, ожини, черниці або інші дикі ягоди. Заливали розтопленим жиром (*suet*).

Баннок (Bannock)

Це страва, яку індіани перебрали від шкотських іммігрантів. Вона подібна до шкотських *scones*. Якщо баннок приготовляється вдома, його можна пекти в печі. Якщо на таборі чи прогульці, його підготовляється в сковороді на вогні.

Сучасний Пеммікан (на 2 фунти)

- *Візьми 1 ф. волової печені (звареної або спеченої).
- *Поріж на тоненькі плястерки.
- *Залиши, щоб добре висохли.
- *Змели висушене м'ясо.
- *Додай 1/2 ф. родзинок.
- *Дай м'ясо і родзинки в плитку посудину.
- *Залий розтопленим жиром (*melted suet*)
- *Залиши, щоб застигло.
- *На прогульку, запакуй пеммікан в торбинку з матерії або цельти. Дуже поживний!

Баннок на Таборі

- *4 горнятка муки
- *4 ложочки порошку до печення
- *1/2 ложочки соли
- *1 горнятко родзинок
- *2 ложки смальцю
- *Вода
- *Змішай сухі складники у мисці.
- *Додай води і зміси її стільки, щоб тісто можна було розкочати.
- *Вложи тісто в сковороду; зачекай, щоб виростало подвійно. Дай сковороду на вогонь аж поки тісто спечеться.

ВИЛОГІР

(Pronghorn)

Рід оленя який знаходиться тільки в Північній Америці. Тіло рудовато-коричневого кольору з двома білими пасками на шиї і з білим задом. Найшвидша тварина в північній Америці біжить зі швидкістю 65 до 80 км (40 до 50 миль) на годину. Має дуже сильні задні ноги, може скопити 8 метрів (27 стіп) за один раз. Великі легені і серце помагають йому скоро бігти.

БІЗОН

(Buffalo)

Найбільша тварина в північній Америці. Одинокий його ворог - людина. Колись понад 100 мільйонів бізонів жили на преріях; люди знищили майже всіх. Для індіанців, бізони давали все, що їм було потрібно до життя. Стадом бізонів звичайно провадила стара самиця. Самці служили як охорона докруги головного стада.

ЖАЙВОРОНОК

(Meadowlark)

Співучий птах який живе під охороною високої трави. Над самим гніздом, самиця робить дах із трави, щоб гнізда не було видно. Часто будує кілька гнізд, хоч їм потрібно тільки одно, щоб обдурити хижаків. Хоч жайворонки перелетні птахи, деякі самці залишаються на зиму, щоб мати найкращий вибір місць на гнізда.

ТВАРИНИ ПРЕРІЙ

ЛУЧНА СОБАКА

(Prairie Dog)

Колись більйони їх жили на преріях Канади і Америки. Собака подібна до вивірки, 1,4 кг (3 ф) ваги і .5 м. 1.5 стіп довжини. Живе великими колоніями в тунелях під землею. Викопує нору від 1 до 5 метрів (3 до 16 стіп) просто в долину. При кінці тунеля робить кімнатку яку виселяє травою. Там живе родина. Довкола отвору нори, робить великий насип який охороняє нору від залуви водою.

ЗАЯЦЬ БІЛЯК

(Jackrabbit)

З довгими ногами і великими вухами, цей заяць добре адаптований жити в преріях - не потребує багато води і їсть всяку рослинність. Коли зайці біляки налякані, вони високо і далеко скачуть. Можуть скопити від 4 до 6 м. (15 до 20 стіп) за раз. Друга найшвидша - після вилогора - тварина преріїв. Біжить 50 до 55 км. (30 до 35 миль) на годину. Зайці - це головна їжа койотів.

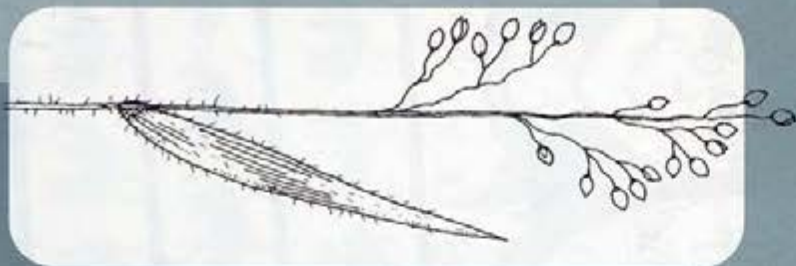
КОЙОТ

(Coyote)

Належить до родини вовка, шакала, лиса і пса але койот найрозумніший із всіх. Це суспільна тварина і полює в зграях, має сенситивні вуха, добрий зір і дуже острій нюх. Койот подібний до вовчуга, але яснішого кольору. Виє і гавкає так як пес. Кожний койот (як і пес) має свій індивідуальний запах по якому один другого пізнає.

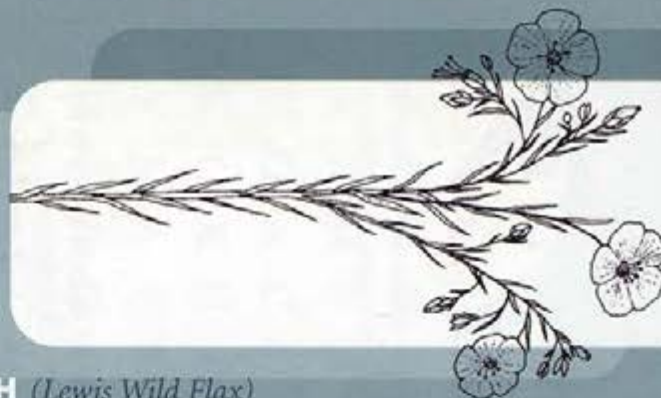
ПРОСО (*Leiberg's Panic Grass*)

Трава, цвіте червень/серпень, росте до височини 80 см.

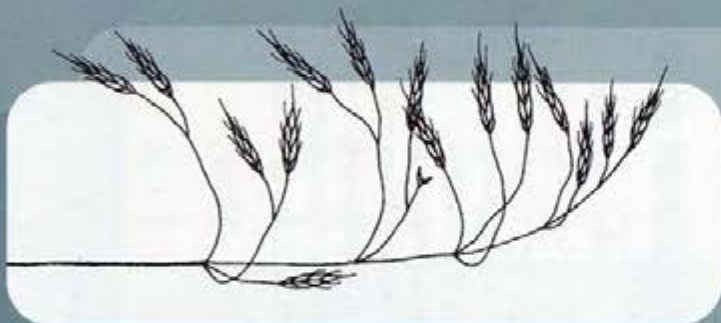
ЛЬОН (*Lewis Wild Flax*)

Ясно сині квіти, червень/липень, до 50 см. височини.

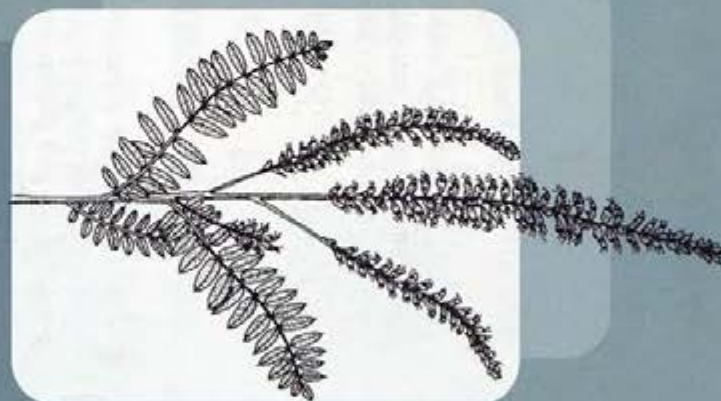
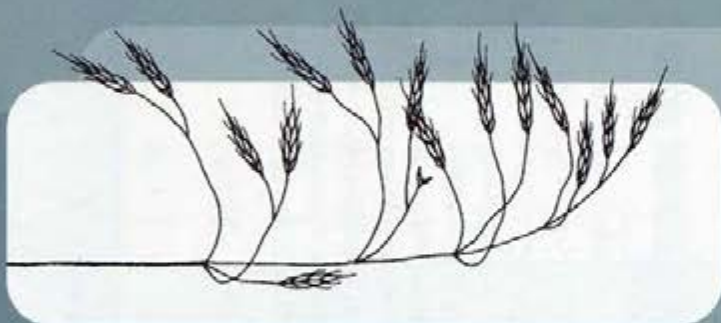
АМОРФА (*Leadplant*)

Горох, пурпурові квіти в червні/серпні, росте кущем до 90 см.

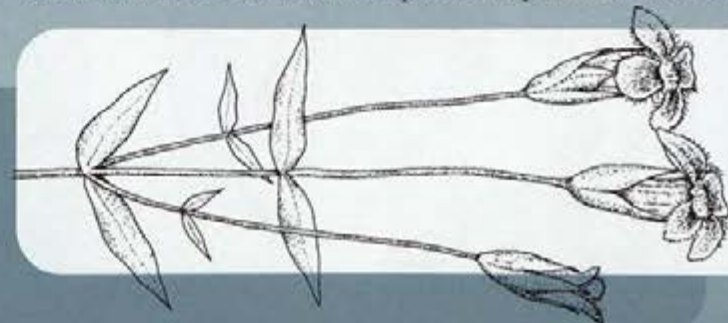
СТОКОЛОС (*Fringed Brome*)

Трава, цвіте липень/серпень, росте до 1м. височини

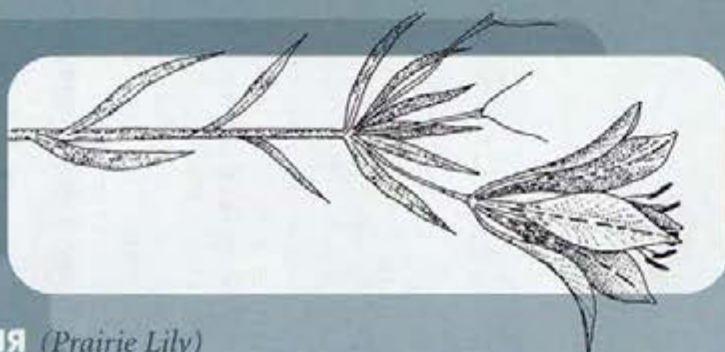
ТИРЛИЧ (*Fringed Gentian*)

Сині квіти до 5 см, цвіте серпень/вересень, до 30 см.

ЛІЛІЯ (*Prairie Lily*)

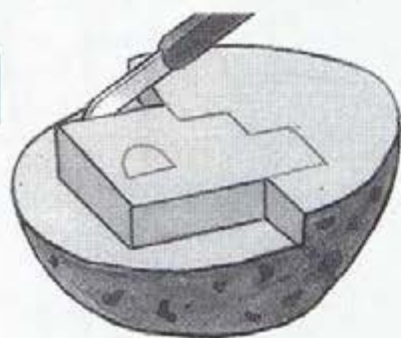
Червоні квіти до 7см, росте до 80 см.

СОРОЧИНКА МАНІТОБСЬКА

Ти можеш зробити собі сорочинку із
взором манітобського бізона! Взір
бізона можна видрукувати із
бараболі.

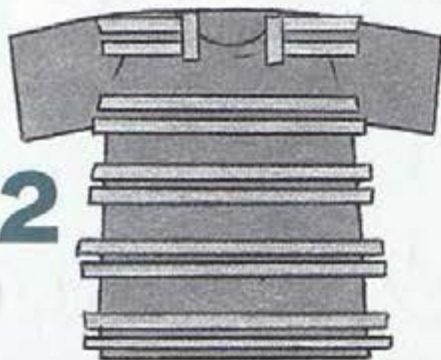
1

ЯК ПРИГОТОВИТИ БАРАБОЛЮ

Візьми велику бараболю (старі бараболі найкраще надаються). Вимий і висуши її, розріж наполовину і витри паперовим рушником. Можеш дати в холодильник на дві-три години.

2

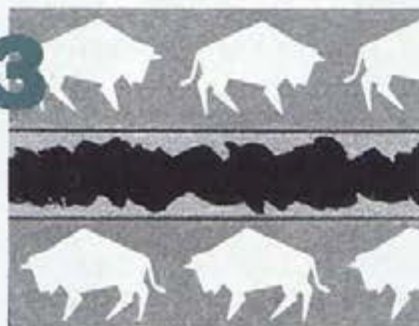

ЯК ПРИГОТОВИТИ СОРОЧИНКУ

Візьми білу (або ясного кольору) сорочинку. Якщо вона нова, випери її, щоб фарба добре чіпалася. Випрасуй сорочинку. В середину сорочинки дай картон покритий алюмінієвим папером (щоб фарба не промокала на другий бік). Зроби картон трошки більшим як сорочинку, щоб її можна натягнути на картон. Залиши картон в середині сорочки аж поки фарба не висохне.

Приліпи по два паски ліпки (*masking tape*) 1/2 см. (1/4") над долішнім швом сорочинки. Зроби це все разом 5 разів, як намальовано.

3

ЯК ЗРОБИТИ ВЗІР

Намалюй взір бізона мазаком (*magic marker*) на плоскій частині приготовленої бараболі. Обережно виріжи взір ножом. Відріж бараболю довкола взору. Витри вирізану частину бараболі, щоб не була мокра. Помалюй взір фарбою для матерії (*fabric paint*).

4

ЯК ДРУКУВАТИ

Надрукуй взір між кожною парою ліпки. Візьми губку, намочи у чорній фарбі, злегка удар чорну фарбу між ліпкою. Як вся фарба висохне, повідліплюй ліпку.

8

ШУКАЙ СЛОВО

О З Е М Л Е Р И Й О К Є
Н Д И К О Б Р А З К О Н
Д О Р А Н К Н О Р К А О
А Л О Р В Е А М О Г С Т
Т И С Б А И И Ж А О Б А
Р С О О А Ш Д О А Р О М
А Л М В А Б Т Р К Н Б О
С О А С О Х А Н А О Е Л
К С Х Н І В О К О С Р Е
У Ь А Р Е Н К О Д Т С Н
Н І Л П О Л І В К А Р Ь
С О К У Н И Ц Я К Й М Н

У цьому ребусі знайдете наступні назви тварин Манітоби (Слова можна читати вертикально, горизонтально чи по діагоналі):

1. СКУНС ✓	11. ГОРНОСТАЙ ✓
2. БОБЕР ✓	12. РОСОМАХА ✓
3. ДИКОБРАЗ ✓	13. ЛОСЬ ✓
4. ВОВК ✓	14. ОНДАТРА ✓
5. ЛИС ✓	15. ОЛЕНЬ ✓
6. ЄНОТ ✓	16. ПОЛІВКА ✓
7. ТХІР ✓	17. КАЖАН ✓
8. КУНИЦЯ ✓	18. НОРКА ✓
9. ВИДРА ✓	19. БАБАК ✓
10. ЗЕМЛЕРИЙОК ✓	

M S H R E W N A T T O R
U P O R C U P I N E R A
S E W E N B M I N K A C
K F O E O L A M L W D O
R O L W E T O T I E B O
A X V N O U T I M A E N
T M E W S O F E E S A W
S O R E O E D A R E V A
K O I N R L A C H L E P
U S N R O N F I H E R I
N E E V O L E L L U N T
K T M A R T E N S O K I

У цьому ребусі знайдете назви тих самих 19 тварин які є в попередньому ребусі, але в англійській мові. Перша буква назви по-англійському знаходиться на тому самому місці, де назва по українському в попередньому ребусі і слово читається в той сам бік як в українському ребусі. Очевидно, що назви в англійській мові можуть бути довші чи коротші як в українській мові.

Фолкл

ФОЛКЛОРАМА – найбільший багатокультурний фестиваль в світі – відбувається щороку в серпні в Вінніпегу. Але так можна назвати і історію поселенців Манітоби, які походять із більше етнічних груп, ніж в якій будь іншій провінції Канади. Манітоба немає одної етнічної групи, яка б домінувала числами. Українці в Манітобі становлять 11% населення і є на 3-му місці. (В цілій Канаді, українці становлять тільки 2% всього населення і є на 9-му місці).

Населення Манітоби

начисляє 1,113,898; 60% живуть в Вінніпегу.
Населення за етнічним походженням:

Англіїці	18 %
Німці	14 %
Українці	11 %
Індіани	8 %
Французи	8 %
Шкоти	6 %
Голяндці	4 %
Філіпінці	3 %
Поляки	3 %
Метиси	3 %

Українці в Манітобі

Поселенці оселялися громадам. Люди з тих самих повітів і сіл з України хотіли далі жити разом. Найбільші українські поселення в Манітобі - Стюартборн, Давфін і Селкірк - були розташовані в лісостепній смузі. В поселеннях панувала українська мова, пісня і побут. Це справляло враження наче частини України були живцем перенесені на канадський ґрунт. Громадське і товариське життя зосереджувалося коло церкви, збудованої часто на перехрестях доріг; там була також школа, читальня і громадський будинок.

Ісландці

Перші європейці в Канаді були вікінги з Ісландії, які приїхали до Нової Землі в 1000 році під проводом Ліф Еріксона. До Манітоби ісландці вперше прибули в 1875-му році. Сьогодні в місті Гімлі знаходиться найбільше число ісландців поза своєю батьківщиною. Щороку в серпні, в Гімлі, відбувається ісландський фестиваль.

Чи Радіссон і де Гросієй - це справжні люди?

Так, де Гросієй і Радіссон (ці самі, які так часто бувають на пластових ватрах) були одні з перших французьких торговців хутром. Ця торгівля почалася 1670 року коли Радіссон і де Гросієй переконали англійського короля, щоб передав Компанії Гудзонової Затоки територію яка включала сьогодишню Манітобу. Цєю торгівлею найбільше займалися французи, які приїздили з Монреалю щоб купувати хутра від індіанців.

Шкоти

Шкоти - перші поселенці європейського походження, прибули в 1812 році. Вони не були приготівані на жорстокі зими Канади і були б всі загинули з голоду якби не те, що індіанці їх навчили полювати на бізонів. Їх перші спроби господарства були невдалі тому, що їх пшениця не витримувала довгі канадські зими.

Рисунок: Маркіян Миколюк

Чому в Манітобі так багато людей німецького походження?

Багато із них - меноніти. Меноніти - релігійна спільнота заснована в 16-му столітті в Європі. В 18-му столітті, меноніти з Швейцарії оселялися на українських землях і велике поселення їх було над Дніпром, недалеко сьогодишнього міста Запоріжжя. Власне із цих українських земель походять більшість менонітів Манітоби. Вони вперше прибули до Канади в 1870 році. Друга велика хвиля менонітів з українських земель була в 1923-28 роках. Сьогодні через свій комітет, *The Mennonite Central Committee*, меноніти тримають контакт з Україною і організують туди багато допомоги.

Метиси

Метиси (*Metis*) - етнічна група яка повстала в Манітобі - нащадки французьких торговців, які приїздили зі східної Канади торгувати хутром і брали за жінок індіанок. Метиси, як і індіанці, жили із полювання і торгівлі хутром. В 1869 році коли ново-створений канадський уряд хотів прилучити манітобські землі до Канади без порозуміння із метисами, які тоді були найбільшою частиною населення, вони зорганізували повстання під проводом Луї Рієла (*Louis Riel*). Метиси затримали окремий спосіб життя - поєднання французького і індіанського. Вони дуже горді своєї ідентичності. Мова, яку вони створили, частинно Крі а частинно французька, вживається ще сьогодні.

ПІОНЕРСЬКА ГРА

Як Зробити Піонерську Гру:

1 На великому картоні нарисуй доріжку з квадратів, таку як на цих двох сторінках. У перший квадрат напиши **ПОЧАТОК**: *Здали заявку на власність землі*. На останньому квадраті напиши **КІНЕЦЬ**: *Дістали повне право на землю*.

2 Квадрати в грі описують добрі і погані речі які могли зустріти піонерів в Манітобі. Впиши їх на квадрати так як подано тут або придумай свої можливі речі які могли б статися піонерам і впиши їх на квадрати. Додай інструкції - що грач має зробити коли попаде на визначений квадрат.

3 Зроби значки до гри. Це можуть бути хата, кінь, віз, поїзд і т.д. які Ти можеш витяти із грубого картону (або вживай кольорові гудзики).

Як грати Піонерську Гру:

1 Кожний грач вибирає собі свій значок. Всі грачі ставлять свої значки на **ПОЧАТОК**.

2 Кожний грач кидає кістку. Грач з найвищим числом починає гру.

3 Перший грач кидає кістку і йде стільки квадратів скільки показує кістка. Якщо попаде на квадрат із інструкціями, робить те, що написано. Якщо після виконання інструкцій грач знову попаде на квадрат із інструкціями, він їх не виконує а подає кістку другому грачі.

4 Перший грач, який дійде на **КІНЕЦЬ** і дістане повне право на землю, виграє гру.

Збудували
стодолу.
Вперед один
квадрат.

Зібрали
перший
урожай.
Вперед один
квадрат.

Повінь заляла
пооране поле.
Вернись три
квадрати.

Посуха зни-
щила жнива.
Вернись два
квадрати.

ПОЧАТОК

Подали заявку
на власність
землі

Посадили
перші жнива.
Вперед один
квадрат.

КІНЕЦЬ

Дістали повне
право на
землю.

Зайці поїли
ярину в городі.
Вернись один
квадрат.

Кінь загинув в
сніговій.
Вернись один
квадрат.

Залізниця три
кілометри від
хутора.
Вперед три
квадрати.

Вогонь спалив
хату.
Вернись шість
квадратів.

Град побив
жнив.
Вернись два
квадрати.

Дитина захво-
ріла. Нема
лікаря.
Вернись 4
квадрати.

Корова вроди-
ла теля.
Вперед один
квадрат.

Сусід поміг
поставити
паркан.
Вперед один
квадрат.

Копав крини-
цю, нема води.
Вернись один
квадрат.

Зібрали багато
сіна на зиму.
Вперед два
квадрати.

Викопали
криницю. Є
вода.
Вперед один
квадрат.

Дістав працю
на залізниці.
Вперед три
квадрати.

ЦЕРКВИ МАНІТОБИ

Коли приїхали перші українські поселенці до Канади, вони дуже скоро взялися до будови церков там де творили свої громади. Люди почали будувати церкви самі - без плянів і майже без грошей. Вони полягали на свою пам'ять про церкви, які були у їхніх селах і старалися затримати традиції будови. Над будовою церкви наглядав будівничий - звичайно це був досвідчений столяр. Вся робота була добровільною і все обладнання церкви - ікони, чаші, рушники - дароване. В пізніших роках, для розмальовування церкви і іконостасу, наймали художника.

Поселенці мусли адаптуватися до нових умов життя. Суворий клімат прерій давав тільки короткий сезон на будову. Не було високих дерев для колод, ні відповідного каменя і тому почали вживати дошки на будову церкви. Стандартні розміри будівничого матеріалу - вікна, двері - також змінили вигляд церков а тому, що громади в Канаді були менші, ніж села в Україні, церкви також будували менші.

Будівничі церков в Манітобі брали як основи своїх будівель кілька засадничих стилів українських церков - стилі, які вони щораз більше примінювали до своїх обставин і потреб. Ось кілька прикладів церков, які можна побачити по Манітобі сьогодні.

Бойківський модель: тридільна будова, три бані з найвищою посередині. Найстарша церква в Манітобі, збудована в 1899, Українська Православна Церква св. Михайла в Гардентон (1) є у цьому стилі.

Гуцульський модель: хрещатий плян, велика баня на середній вежі а малі бані на бічних гребенях; бані тільки декоративні, а не структуральні. У цьому стилі є Українська Католицька Церква св. Трійці в Стюартбурн (2). Збудована в 1902, згоріла, перебудована в 1911.

Київський модель: плян хрещатий, великі бані, просторий інтер'єр. Українська Православна Церква Преображення у Пайн Ривер збудовано в 1929 на київський модель.

Тернопільський модель:

хрещатий, подібний до гуцульського, тільки те, що середня баня структуральна і її видно із середини церкви. Приклад цього моделю - Українська Католицька Церква св. Петра і Павла в Гленелла (3).

Елементи латинських церков :

додавали до традиційних будов, наприклад, три (або дві) вежі додані до фасади церкви. На знімці (4), Українська Православна Церква св. Петра і Павла в Січ, Манітоба - збудована в 1937. Церква - проєкт майстра Михайла Свистуна (знаний із фільму *The Strongest Man in the World* про його участь у цирку *Barnum & Bailey*).

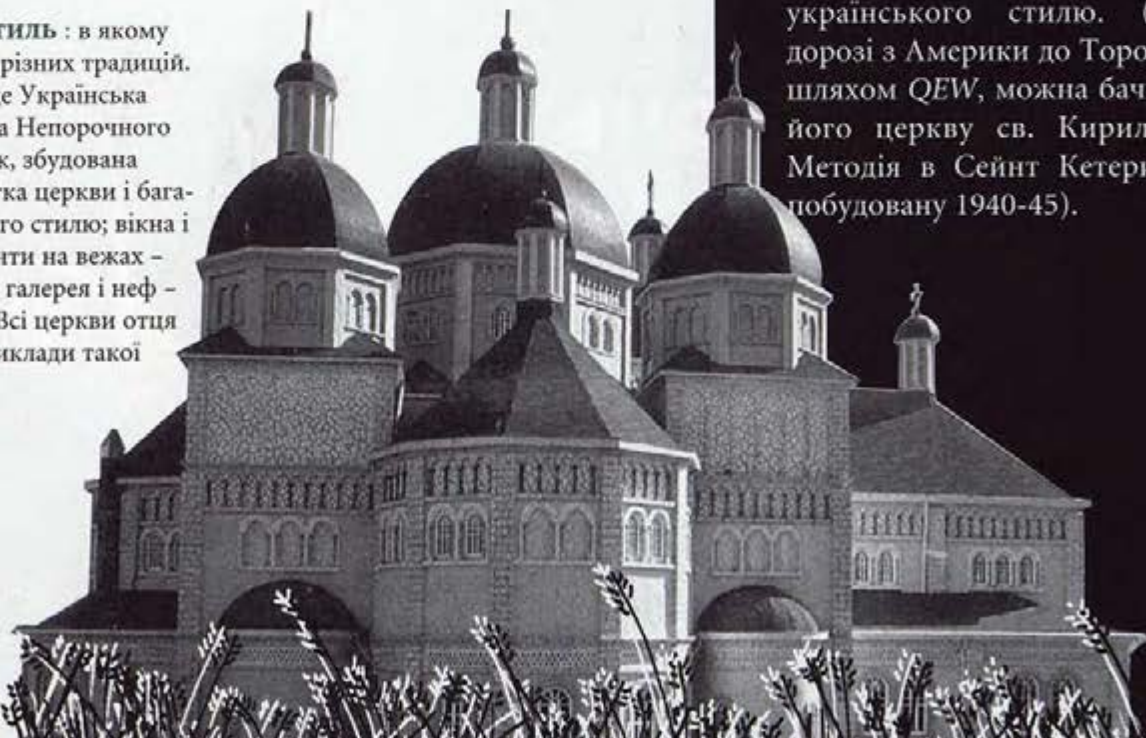
Сучасний модель : старається задержати традиційні елементи експериментуючи із модерними формами. У Вінніпегу, церква Святої Родини архітекта Радослава Жука має імпульсанти зашкленні арки на фасаді. Збудована 1962.(5)

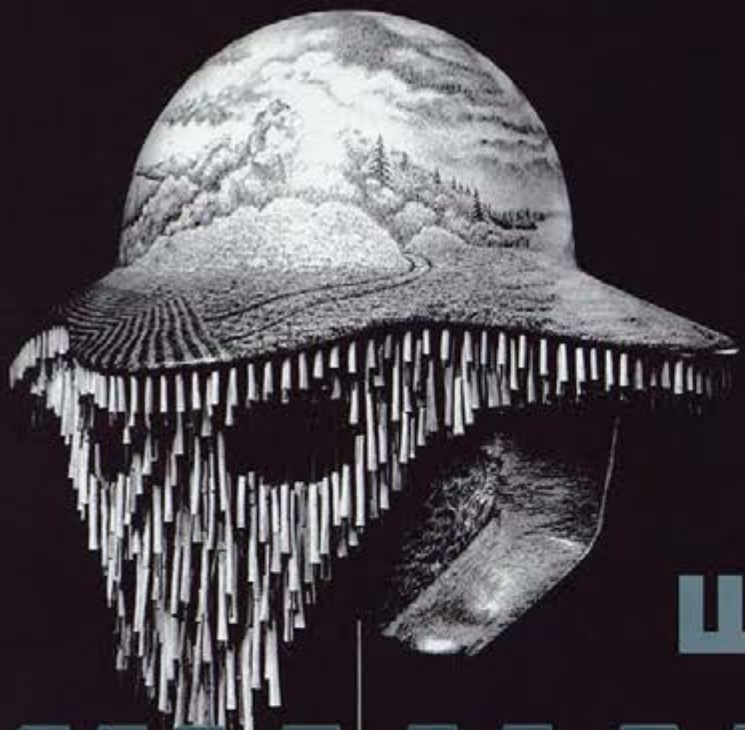

Еклектичний стиль : в якому вжито елементи із різних традицій. Добрий приклад, це Українська Католицька Церква Непорочного Зачаття у Кукс Крік, збудована 1932-1950. Силуетка церкви і багато бань із київського стилю; вікна і декоративні елементи на вежах - романський стиль; галерея і неф - вплив готичкий. Всі церкви отця Филипа Ру - це приклади такої еклектики.

о. Филип Ру

який збудував около 30 українських церков в Канаді, не був українського походження. Він родився 1883 року у Франції, і в 1913 році його вислано до Канади, щоб обслуговував греко-католицьких поселенців західних провінцій. Хоч сам він не був ні архітектором ні інженером, він побудував чотири т.зв. катедри прерій у Манітобі, дві з яких ще залишилися - Дауфен і Кукс Крік. Його церкви засадничо західно-європейські із додатком українського стилю. (По дорозі з Америки до Торонта шляхом QEW, можна бачити його церкву св. Кирила і Методія в Сейнт Кетеринс, побудовану 1940-45).

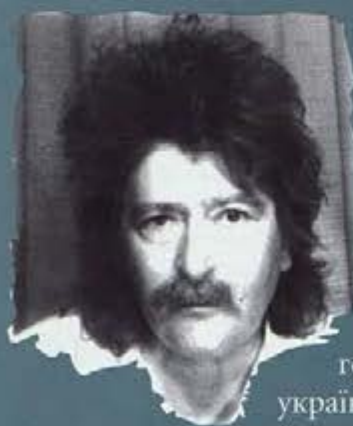

ШАМАН ПРЕРІЙ

Дон Проць від сімдесятих років працює над інсталяціями, але найбільш поширеними є його фантастичні конструкції – маски. І саме через ці маски його називають “шаманом прерій”. У масках Проць часто зображує манітобські краєвиди, але рівночасно створює образи, які звертають увагу на відношення людей до природи і довкілля. Наприклад, в масці *Манітобська копальнева маска* (конструкції з кісток курей і сталі, рисунок олівцем, 1976) порожні заглиблення без очей нагадують темні отвори копальних шахт, що пронизують землю посеред горбів, дерев і рік північної Манітоби. Зверху, неначе з комина стерчать кістки курей, символ смерті і занищення повітря і землі. Проць їх тут протиставляє красі природи і манітобського краєвиду нарисованого олівцем і срібною голкою.

Дон Проць має мистецьку майстерню у Вінніпезі. Канадські мистецькі критики вважають, що в мистецтві Проця криється широка традиція української культурної спадщини і любови українського фермера до землі.
пл.сен.Дарія Даревич

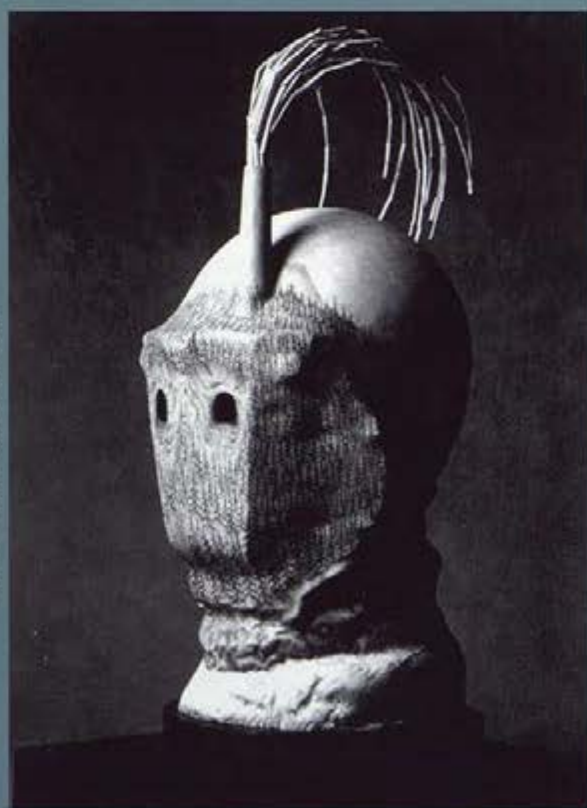
Дон Проць

один з найбільш відомих і цікавих мистців Манітоби. Він народився 1943-го року і виростав на фермі недалеко Ніпави в Манітобі. Коли пішов до школи говорив тільки по-українському. Виставки його праць відбулися у

Мистецькій галерії Вінніпегу, Музею сучасного мистецтва в Монреалі, Парижі, і в мистецькій галерії Віндзору.

Манітобська копальнева маска

ЛЕОМОЛ

скульптор, вітражист і маляр

У Саді Скульптур Лео Мола знаходиться ця скульптура Тома Лема (Tom Lamb), відомого пілота 1920-их років, який працював у північній Канаді. Щоб застартувати свого одномоторового літака, Лем крутить пропелер руками. Том Лем – з пропелером – символ авіації північної Канади. Ця скульптура стоїть також на лівосторонніх звітках літав Лем – в Едмонтоні і в Де Па в Манітобі.

Леонід Молодожанин - Лео Мол - найбільше відомий скульптор українського походження в Канаді. Це скульптор з інтернаціональною репутацією. Праці Лео Мола знаходяться не тільки в Канаді, але також в Америці, Англії, Німеччині, Італії, Аргентині, Бразилії, Україні і Росії. Пам'ятники Тараса Шевченка роботи Мола можна побачити у Вашингтоні (1964), Буенос Айресі (Аргентина, 1971) і Прудентополі (Бразилія, 1989). Мол знаменитий портретист. Він виконав багато портретів славних людей, таких як Вінстон Черчилль, Айзенгавер, Джон Діфенбекер, кардинал Йосиф Сліпий, папа Іван XXIII. Переважно це голови чи бюсти відляти у бронзі.

Як вияв пошани і признання за його творчість, у найбільшому парку у Вінніпегу, уряд провінції Манітоби відкрив 1992 року Сад Скульптур Лео Мола (Leo Mol Sculpture Garden). Там зібрано 21 його скульптур.

Леонід Молодожанин народився 15 січня, 1915 року на Волині в родині гончаря. Виростав на Сибірі де переселили його батьків в 1916 році. Від 1936-1940 навчався в Академії Мистецтва в Ленінграді, потім працював у Німеччині і Голландії. До Канади приїхав, разом з дружиною, 1949-го року і поселився у Вінніпезі, де проживає до тепер.

У своїх скульптурах Мол продовжує традиції академічно-класичного мистецтва. Це значить, що він старається використовувати досвід старих майстрів часів Ренесансу і Класицизму. Всі його праці реалістичні, базовані на тім, що мистець бачить і спостерігає. Мол різьбить в камені, але найбільше його скульптур ліплені в глині чи пластиліні і відляти у бронзі.

Лео Мол також малює картини, переважно краєвиди Канади. Він запроєктував і виконав вітражі в 27 храмах різних віросповідань. Тому Мола можна також уважати найбільш відомим українським вітражистом у Канаді. Для української катедрі св. Володимира і Ольги у Вінніпезі мистець створив 30 великих вітражів. Окрім релігії, темою вітражів є історичні події Християнської України: Хрещення княгині Ольги і Володимира Великого, князь Ярослав Мудрий, літописець Нестор, Слово о полку Ігоревім, золототерхий Київ, город Львів і інші.

Персональні виставки мистця відбулися у приватних і державних установах і галереях у Вінніпезі, Торонті, Банф, Клайнбург (біля Торонта) і Мюнхені. Про Лео Мола і його творчість є декілька фільмів та книжок.

пл. сен. Дарія Даревич

ЧИ ВИ ЗНАЛИ,

ЩО...

Найбільша в світі колекція сучасного мистецтва інуїтів (ескімосів) знаходиться в Вінніпезькій Галерії Мистецтва (*Winnipeg Art Gallery*). Там є 10,000 предметів мистецтва – скульптури, графіка і рисунки. Галерія почала збирати мистецтво інуїтів в 1950-му році і до тепер провела 115 виставок і видала 30 каталогів.

Інтернет: www.xpressnet.com/wag/

Український Фестиваль в Дауфін - це найдавніший фестиваль в Канаді. Відбувається він з початку серпня вже від 1966 року. На нього приїжджають люди із цілого світу, щоб спільно відзначити українську спадщину мешканців Манітоби. На фестивалі українські традиції – музика, спів, танці і страви.

Інтернет www.town.dauphin.mb.ca

Музична група *Crash Test Dummies* з Вінніпегу почала виступати в 1980-их роках. Перший їх альбом, який вони випустили в 1991 році, здобув шалену популярність в Канаді через пісню, яка дістала широкий розголос – *Superman's Song*. Але міжнародну популярність *Dummies* отримали аж у 1993 році. Це був рік випуску їх другого альбому *God Shuffled His Feet*. Музику групи можна охарактеризувати як незвичайно літературну, електричну галузь поп-музики з помітними фолкльорними впливами.

Інтернет: www.clic.net/ctd

На верху куполи Манітобського Парляменту знаходиться статуя Золотого Хлопця (*The Golden Boy*). Статуя висотою в 4 метри, покрита 23.5 каратами золота. Хлопець тримає у правій руці смолоскип, який освітлює дорогу до добробуту, а у лівій - сніп пшениці. На площі парляменту знаходяться пам'ятники письменникам і провідникам національностей Манітоби, між ними і пам'ятник Тарасові Шевченкові.

UNESCO визнало *Riding Mountain National Park* і околицю довкола нього як біосферу, яку треба зберігати. Парк – 3,000 км² північного лісостепу, прерій і мішаного лісу. Там багато диких тварин – 4,000 вапіті, 3,500 лосів і стадо яке нараховує близько 30 бізонів. Літає там коло 233 видів птахів. У парку 400 км. стежок на мандрування – пішки, на роверах чи на конях.

Інтернет: www.gov.mb.ca/itt/travel/explore

Компанія Гудзонової Затоки, яка розвинула торгівлю хутром на заході Канади і тим відіграла ключеву роль в історії Канади, а особливо Манітоби, подарувала свою колекцію історичних предметів (*The Hudson's Bay Company Museum Collection*) Манітобському музею (*The Manitoba Museum of Man and Nature*). Цю колекцію можна знайти на Інтернеті: www.cmcc.muse.digital.ca/cmcc/cmcceng/ca або на www.schoolnet.ca/collections/hbc.

ОВЕН

21 березня - 19 квітня

Чесноти: багато фізичної енергії, відвага, чесність, незалежність, самозарадність

Треба уникати: поспіху, бурхливості, агресивності, нерозважливості

Найбільша потреба: дії

Сумісність: Лев, Стрілець

Несумісність: Рак, Терези, Козоріг

1998 рік буде для Тебе чудовою нагодою виладувати свою застоюну фізичну енергію. Для цього Тобі буде потрібно великий простір і доля потурбується щоби Ти зміг його отримати. Не прогав цієї нагоди і цікаві пригоди чекають на Тебе. Маєш час, щоб підготуватися до них.

ТЕЛЕЦЬ

20 квітня - 20 травня

Чесноти: витривалість, лояльність, терпеливість, стабільність

Треба уникати: негнучкості, впертості, матеріялістичності

Найбільше потрібно: комфорту,

майна, матеріального забезпечення

Сумісність: Діва, Козоріг

Несумісність: Лев, Скорпіон, Водолій
1998 рік буде для Тебе роком поєднання комфорту і потягу до гармонії. Це станеться там, де земля плавно переходить в небо. Допоможуть в цьому безліч Дів і Козорогів з яких зможеш вибрати до свого смаку. Вже знаєш де знайдеш все це?

БЛИЗНЯТА

21 травня - 21 червня

Чесноти: вміння комунікуватися, скоро і спритно думати і вчитися

Треба уникати: пльоткування, вражати інших гострими словами, поверховості

Найбільше потрібно: комунікуватися

Сумісність: Терези, Водолій

Несумісність: Діва, Стрілець, Риби

1998 рік буде для Тебе часом, коли обидві сторони Твоєї особи відчуватимуть гостру потребу в комунікації і застосуванні своїх талантів на широкій публіці. Використай перші півроку, щоб зробити добрий вибір і знайти відповідне місце.

РАК

22 червня - 22 липня

Чесноти: емоційна чутливість, витривалість, добрий виховник

Треба уникати: надмірної чуйності, негативного настрою

Найбільше Тобі потрібно: гармонійного родинного життя

Сумісність: Скорпіон, Риби

Несумісність: Овен, Терези, Козоріг

1998 рік буде для Тебе надзвичайно успішний. Ніхто не хоче розтовкти Твій панцир або силою витягати Тебе звідти. Шукай терен де не дуже суворо але чудесна природа. Поєднання знайомих і незнайомих облич - ідеальне середовище. Найбільш сприятлива пора - літо.

ЛЕВ

23 липня - 22 серпня

Чесноти: провідництво, самопошана і самовпевненість, щедрість, творчість

Треба уникати: зарозумілості, самолюбства, авторитарності

Тобі найбільше потрібно: веселощі

можливості сяяти

Сумісність: Овен, Стрілець

Несумісність: Телець, Скорпіон,

Водолій

1998 рік буде для Тебе ще однією можливістю довести, що Ти не такий страшний як видаєшся. Не соромся показуватися на люди серед широкої площі під сяючим літнім сонцем і успіх гарантовано. Не забувай покласти гребінця до свого виряду.

ДІВА

23 серпня - 22 вересня

Чесноти: ментальна спритність, аналітичні здібності, вміння взяти до уваги деталі

Треба уникати: деструктивної критики

Тобі найбільше потрібно: бути придатним і продуктивним

Сумісність: Телець, Козоріг

Несумісність: Близнята, Стрілець,

Риби

1998 рік буде для Тебе Твоєю зоряною годиною. Ти потрібна всім і всі чекають на Тебе. Залишилося зробити один простий крок. Наплечник най-краще починати пакувати вже на весні. Так буде легше вибратися в дорогу. Дивися і будеш мати, що згадувати ціле життя.

ТЕРЕЗИ

23 вересня - 23 жовтня

Чесноти: вміння поводитися, тактовність, дипломатія

Треба уникати: робити щось заради популярності

Тобі найбільше потрібно: любови, соціальної гармонії

Сумісність: Близнята, Водолій

Несумісність: Овен, Рак, Козоріг

1998 рік буде для Тебе роком природності. Ідь на природу, поведься природно. Твій елемент повітря Тобі допоможе. Не забувай про своїх друзів і не залишайся на самоті. Тобі без їх любові так само важко як їм без Твоєї тактовності. Тож не покидай їх влітку самих.

СКОРПІОН

24 жовтня - 21 листопада

Чесноти: вірність, концентрація, рішучість, відвага, глибина

Треба уникати: заздрости, мстивости, фанатизму

Тобі найбільше потрібно: проникати і перетворювати

Сумісність: Рак, Риби

Несумісність: Телець, Лев, Водолій

1998 рік буде для Тебе роком здійснення мрій. Оточуючі піддаються Твоїм ідеям як м'яка глина рукам гончара. Якщо Ти звичайно не забуваєш про те, чого треба уникати. Не роздумуй довго, а роби те, що підказує серце. У правильному місці, у відповідний час!

СТРІЛЕЦЬ

22 листопада - 21 грудня

Чесноти: чесність, толерантність, вміння організувати

Треба уникати: зайвого оптимізму-перебільшення, бути защедрим із грішми інших

Тобі найбільше потрібно: набувати нове знання

Сумісність: Овен, Лев

Несумісність: Близнята, Діва, Риби

1998 рік буде для Тебе можливістю зробити влучний постріл. Після перших місяців невизначеності, в середині року з'явиться золота ціль. Не прогав її, бо вона варта тих зусиль, що треба зробити. А треба тільки вибратися в дорогу.

КОЗОРИГ

22 грудня - 19 січня

Чесноти: почуття обов'язку, завзятість (наполегливість), терпелівість, далекоглядність

Треба уникати: песимізму, консерватизму

Тобі найбільше потрібно: керувати, брати провідну роль

Сумісність: Телець, Діва

Несумісність: Овен, Рак, Терези

1998 рік буде для Тебе великим випробуванням. Не журися тим, що Тебе не розуміють. Шукай нові нагоди, нові місця і нових людей. Літо готує велику несподіванку, що чекає на Тебе під сузір'ям Великого Бізона. Зорієнтуйся за мапою - і в дорогу!

ВОДОЛІЙ

20 січня - 18 лютого

Чесноти: інтелектуальна сила, вміння комунікуватися, витворювати і розуміти абстрактні концепти, любов до нового і до авангардного

Теба уникати: холодної, бунту без причини

Тобі найбільше потрібно: знати і впроваджувати щось нове

Сумісність: Близнята, Терези

Несумісність: Телець, Лев, Скорпіон

1998 рік буде для Тебе роком повернення до впевненості в собі. Пригоди чекають на Тебе, але Ти готовий до них. В часі випробувань, в країні високої трави Ти знайдеш того, на кого давно чекаєш.

РИБИ

19 лютого - 20 березня

Чесноти: чутливість, самопосвята, альтруїзм

Треба уникати: втечі від реальності, поганого товариства, негативного настрою

Тобі найбільше потрібно: духовного просвітлення, незалежності

Сумісність: Рак, Скорпіон

Несумісність: Близнята, Діва, Стрілець

1998 рік буде для Тебе роком великого плавання. Але ще маєш досить часу, щоб вибратися в нього. Чекай аж поки підігріється вода в ріках і в озерах. Готуйся до пригод, але не бійся далекої віддалі. Можеш зустріти когось, без кого пізніше уявити свого життя.

Як запам'ятовувати прізвища

Коли приїдеш на зустріч, відразу будеш мати нагоду зустріти багато нових людей. Але як запам'ятати їх прізвища? Запам'ятати прізвище і обличчя разом є важко тому, що обличчя Ти бачиш а ім'я Ти чуєш. Значить, Ти мусиш одночасно вживати два змисли. Що треба зробити, щоб запам'ятати прізвище і обличчя? Якось пов'язати одне з другим.

Як запам'ятати обличчя

Коли зустрінеш когось вперше, добре подивися на його чи її обличчя і постарайся запам'ятати спеціальні риси. (Не приглядайся за близько, бо то не чемно!)

Спитайся себе:

Чи голова велика чи мала? Якої форми?

Яке волосся? Густе чи рідке, просте чи кучеряве? Якого кольору?

Чи чоло високе, широке, низьке чи вузьке?

Якого кольору очі? Чи вони великі чи малі, далеко чи близько одне від другого?

Чи брови широкі чи вузькі, далеко чи близько від себе, рівні чи заокруглені?

Ніс – великий чи малий, рівний чи горбатий, вузький чи широкий?

Чи уста повні, чи вузькі?

Чи борода шпичаста, округла чи квадратова?

Випробуй себе!

Можеш перевірити свою спостережливість - постарайся описати своєму товаришеві чи своїй товаришці когось, що ви обоє знаєте. Як довго забере, щоб Твій товариш чи Твоя товаришка здогадалися, про кого Ти говориш?

Як запам'ятовувати прізвища

Коли хтось Тобі представляється, старайся уважно прислухатися до його прізвища. Навіть якщо Ти почув прізвище, попроси щоб його Тобі повторили. Чим більше разів повториш прізвище, тим краще воно Тобі запам'ятається. Один спосіб як можна запам'ятати прізвище і обличчя, це створити образ пов'язаний із прізвищем. Наприклад: Юрчук нагадує Юрій: їде на коні; Водославський нагадує воду: несе воду у відрі; Дашко нагадує дашок: сидить на даху хати.

Випробуй себе!

Подивися на 12 облич на цій сторінці і постарайся запам'ятати прізвища. Тоді закрій прізвища і відгадй які прізвища підходять до яких облич вживаючи методу згадану попередньо.

Федейко

Головатий

Зеленко

Мороз

Білик

Когут

Островська

Небесний

Саварин

Микитин

Музика

Грабович

3 БІБЛІОТЕКИ ЮНАК-а додаток до журналу ЮНАК, виходить два рази в рік, видає Видавництво Пласт ЗСА-Канада, для всього юнацтва по світі. Передплати пластунів за журнал ЮНАК і 3 бібліотеки ЮНАК-а треба полагоджувати через КПСтаршину свого краю. Всі інші передплати можна надсилати до Адміністрації Видавництва. Річна передплата: \$25(ам).

Матеріали до цього числа 3 бібліотеки ЮНАК-а подали: пл. сен. Софія Качор, пл. сен. Таня Онищук, ст. пл. Андрій Заярнюк, пл. сен. Дарія Даревич, пл. сен. Влодко Дашко, Дон Проць, Софія Лада і Світова Мережа.

ВІДПОВІДІ

ШУКАЙСЛОВО, ст. 9

ЗБИРАЙСЯ НА ЗУСТРІЧ, ст. 19

Юнак забув спакувати шкарпетку, голку і нитку, годинник, черевик і шкарпетку до однострою.

ЩО ДАЛІ?

Ти перечитав чи перечитала спеціальне число журналу 3 бібліотеки Юнака, яке Тобі подало цікаві інформації про Манітобу, місце ЮМПЗ'98. Ти набрав чи набрала охоти туди поїхати і бути учасником Зустрічі.

Що далі? Де можна дістати інформації про програму Зустрічі? Що там буде діятися? Скільки участь у Зустрічі буде коштувати?

Всі ці інформації вже в дорозі до Твого краю і Твоєї станиці!

Питай свого виховника чи виховниці!

Поговори із зв'язковим чи зв'язковою!

Інформації про ЮМПЗ'98 також будуть появлятися в наступних числах ЮНАК-а.

Де ТИ будеш на друге літо?

